

Statuty Wydziału Prawa Uniwersytetu Krakowskiego z 1719 r.

Edycja: *Statuta Facultatis Juridicae post conflagrationem Collegii ejusdem A.D. 1719 subsecutam ex mente totius Universitatis Cracoviensis per decanum ac doctores eandem Facultatem regentes conscripta*, w: P. Burzyński, *Nauka prawa w Uniwersytecie Krakowskim w ciągu czasu od r. 1364 do r. 1795. Wyimek z dziejów tego uniwersytetu opracowany na pierwotnych źródłach, z których dotąd nie drukowane a ważniejsze wraz z nim wychodzą*, „Czasopismo Poświęcone Prawu i Umiejętnościom Politycznym”, 2, 1864, z. 5, s. VII-XLIV.

Statuta Facultatis Juridicae post conflagrationem Collegii Ejusdem A. D. 1719 subsecutam ex mente totius Universitatis Cracoviensis per Decanum ac Doctores Eandem Facultatem Regentes conscripta.

Prophasis ad Statuta Facultatis Juridicae Universitatis Cracouiensis Studij Generalis.

Animam corpori, Reipublicae et cuicunque communitati statuta ac leges neccessarias esse nemo est, qui ambigat. Anima instar Reginae in proprio Regno praeest, corpori imperat et jubet lex in Republica hoc idem operatur. Imperat honesta, prohibet contraria (I. nam et Demosthenes, Df. de Legib.) Tollat, qui potest, anima de corpore, ipsum sustulit corpus, amoveat a Repu[s. VIII]blica leges, omnem ejus evertit statum, sine quibus (si Cicer. Lib. 3. de Legibus dabitur fides) nulla domus, nulla Civitas, nulla gens, imo nec ipse mundus consistere potest. Ut igitur et nostra Facultas Juridica, Deo propitio, diu feliciterque consistat, Leges seu Statuta (quae sunt donum Dei. d. I. nam et Demosthenes.) sequentia inhaerendo (l. 3. C. de Legib.) inviolabiliter observabit, illis utiliter latis, parendo (d. I. nam et Demosthenes.) sacrosancte obediet, secundum eas vivet, nec in quopiam earum tenorem violabit. Reum quippe ante conspectum. Divini Judicis se noverit esse, qui nititur utiliter definita rescindere ac roborata quolibet ausu violare (can. Loci nostri. 35. q. 9.)

STATUTUM I.

De tempore et modo electionis Decani Facultatis.

Quemadmodum in apibus princeps unus est, grues unam sequuntur ordine literario. (can. In apibus. 7. 9. 1.) ita in Facultate Nostra Juridica unus debet esse Decanus, qui praedictam Facultatem regat, quolibet anno Sabbato ante Festum S. Galli ex Doctoribus duntaxat ejusdem Facultatis per descensum, ac finito turno per ascensum, extradita ad hoc in scripto per antecedaneum Decanum Convocatione, ac vocatis pro illa vocandis Doctoribus et Professoribus, non tamen ultra horam in Convocatione extradita praefixam expectandis eligendus. Electionem enim non impedit absentia eorum, qui vocati ad electionem non accedunt. (c. Quod sicut. De Election.)

Forma Convocationis ad eligendum Decanum.

Admodum Rnde Pater Clarissime Domine Doctor et Pfr Excellentme. Adesse velit dignitas Vestra hodie hora prima pomeridiana in hypocausto communi Collegij Juridici, dum signum pulsu campanae datum fuerit ad eligendum D. Decanum pro toto et. integro Anno Facultatis Juridicae, tum ad accipiendas Lectiones et horas pro instanti Commutatione hyberna. Dat in Collegio Juridico die Mense Anno Dni Millesimo Septingentesimo Quadragesimo Primo. Detur omnibus et singulis Adm Reverendis Patribus Clarissimis Doctoribus et Professoribus Utri/s. IX/ usque Juris Facultatem duntaxat Juridicam constituentibus. Ex parte Decani Facultatis Juridicae sub paena non contradicendi.

STATUTUM II.

De libera electione Decani Facultatis.

Quia eligere, est unum ex pluribus voluntarie assumere. (Abb. in c. 14 n. 1. De Elect.) et ibi non potest dici electio ubi non est voluntas libera eligendi (c. Ubi periculum §. Caeterum e. t. in 6.) ideo in electione Decani Facultatis Juridicae sit omnis in votando libertas tam Doctorum, quam Professorum, unus alterum non praepediat, nec in voto, sine petita prius et obtenda venia praeveniat, sed ordine debito omnia peragantur. Ubi enim ordo non est, ibi confusio, ac ex his, quae inordinate acta sunt, non potest ordinabiliter quidquam agi. (c. 17. de Accusationib.)

STATUTUM III.

De Qualitatibus Decani facultatis.

Ut Electio sit valida, debet fieri de illo, qui non habeat defectum et impedimentum ad exercendam dignitatem, ad quam eligitur (c. un. de Postulat. Praelat. in 6.) Propterea in Facultate Nostra Juridica in Decanum eligi non debet, qui est Censuris Ecclesiasticis innodatus, vel aliqua infamia facti aut juris notatus ac ille, qui non sit actu laborans, nisi sit in ante per Universitatem dispensatus. Facta enim de tali electio; cum sit facta de inhabili, non tenet. (c. Innotuit. de Elect. et postulat.)

STATUTUM IV.

De poena Eligentium inhabilem.

Dignum et iustum est, ut in eo quis puniatur, in quo visus est deliquisse. (C. inter dilectos ad fin. de excessib. Praelator.) ideo si quis in electione Decani Facultatis Juridicae, vel non actu laborantem ac per Universitatem non dispensatum, aut Censuris Ecclesiasticis innodatum, vel ut praemisum est infamia juris, vel facti notatum proponere, eundem manutenere et alios, quos turnus tangit, proluxior labor, vel fama praestantior commendat ma/s. X/ litiose postergare vellet, illius votum in illa electione sit nullum. Quod si hoc idem in alia electione facere voluerit, et hujus, et in anno sequenti electionis futurae incapax efficiatur. Malitijs enim prout possibile est circa electionem via praeccludi debet. (c. Ut circa electiones. De Elect. et postulat in 6.)

STATUTUM V.

De Confirmatione et loco Decani electi.

Sicut per electionem consequitur quis jus administrandi in habitu, ita per confirmationem hocce jus consequitur in actu. (gloss. in can. Quanto. vel. Relatio. dist. 63). ideo statuitur, ut rite et legitime electus Decanus, statim, ipso facto pro Confirmato habeatur, locum priorem, data prius stipulata manu vim iuramenti habente antedecano Decano de fideli introspectione ad lecturas Doctorum et Professorum, tum connotatione laborum eorundem, in convocatione occupet, eundem semper in actibus Facultatis habeat et onera officium Decani concernentia pro honore suo et Facultatis aequanimiter supportet more suorum antedecanorum Decanorum. Rationi namque congruit, ut succedat in onere, qui substituitur in honore (c. Rationi. de Reg. Jur. in 6.)

STATUTUM VI.

De officio Decani diligenter obeundo.

Quandoquidem negligentia omnia laedat. (Authen. de quaestor. Collat. 6.§. Hae comnia. et ibi gloss. v. ab universa.) et qui libet negligens ex sua negligentia teneatur (c. Si hos. de Injur.) ideo ne clarissimo Decano Facultatis Juridicae aliorum negligentia imputetur, et ne ipse de illa teneatur; in suo Officio debet esse diligens ac alijs Clarissimis Doctoribus et Professoribus ad laborem praeuendo, illorum diligentias et negligentias, ex vi et nexu praestiti iuramenti, observet, observatas Cum Lectionibus, quas suo Decanatu praelegerint, in Libro Decanali fideliter, tum in alio Libro Promotorum pro Doctoratu Utriusque Juris, tam intraneorum, quam extraneorum nomina et cognomina cum pleno eorum titulo ac punctorum ex Utroque Jure per ipsos [s. XI] sub tempus examinis decisorum expressione, tum a quo praesentati, per quem ac in quorum saltem principalium praesentia fuerint promoti, diligenter connotet, atque sic connotatos in Convocatione electionis alterius Decani praesentet et in effectu cum sigillo Facultatis, Statutis praesentibus ac alijs munimentis eidem electo Decano sub poena trium marcarum reddat. Ubi enim est noxa, ibi debet esse et poena (l. Sancimus. C. de Poen. quae suos regulariter tenet authores. c. Quaesivit. de His quae fiunt a major. part.)

STATUTUM VII.

De Qualitate Professoris ad Collegium vocandi.

Cum discere quisque prius debeat, ante quam alios doceat. (can. Non negamus, dist. 61.) ideo inherendo Statuto Universitatis de electione Collegiatorum et vocatione eorundem ad Collegia nuper conscripto et Libro Statutorum inserto; nullum ad Collegium Juridicum vocari debere Professore, nisi illum, qui in lectura juris bene exercitatus fuerit, Lectionesque Juridicas omnes et singulas diligenter sub Clarissimis Doctoribus et Professoribus Utriusque Juris exaudiverit, ac super hoc fidele veritatis testimonium ab illis habuerit illudque cum Lectionibus exauditis Clarissimo Facultatis Juridicae Decano pro tempore existenti ante vocationem sui ad Collegium produxerit. Absurdum enim foret aliquem prius velle docere, quam discere. (can. Si officia. dist. 59.)

STATUTUM VIII.

De recommendatione Professoris vocandi.

Quamvis Professorum ad Collegium Juridicum vocatio ex antiqua praxi et consuetudine ad totam Universitatem pertineat; tamen Praepositus Collegij pro tempore existens, inhaerendo antiquo usui et praxi rationabili ac Conclusioni per Universitatem in Anno 1714. latae et Libro antiquo Conclusionum insertae, occurrente vocatione loci et Professionis, habito prius cum CC. DD. Doctoribus et Professoribus actu Collegium inhabitantibus consilio et assensu obtento, vocandum Professore[m] actu laboran[te]s. XII/tem Domui et Facultati proficuum Universitati praesentet, Universitasque hunc et non alium ad Collegium et Professionem vacantem vocet, ac a violenta subjecti, vel subjectorum impositione sub nullitate ipso facto vocationis absteat. Quae enim per vim fiunt, carere debent robore firmitatis. (c. ad audientiam, de Iis quae vi metusve causa fiunt.)

STATUTUM IX.

De Examine Professoris vocati.

Vocatus sic ut praemissum est, ad Collegium Professor, antequam illud ingrediatur et possessionem Cathedrae adeat, debet se, similiter sub nullitate vocationis, subdere examini CC. DD. Doctorum actu Collegium inhabitantium, ut per illud se idoneum et habilem ad docendum exhibeat. Idoneis enim Magistris non est deneganda licentia docendi, alias hoc ipso denegaretur doctrina ignorantibus. (c. Quoniam et ibi gloss. v. Qui sit idoneus de Magistris.)

STATUTUM X.

De disputatione vel principiatura ante Ingressum permittens.

Professor ad Collegium vocatus licet si per examen privatum vires quid valeant, humeri quid ferre recusent, probaverit, ad Cathedram nihilominus et Professionem fidei sub poena superioribus immediate statutis descripta, admitti non debet, nisi prius publicam Disputationem ex Utroque Jure desumptam, Typis impressam et per Clarissimum Decanum Facultatis Juridicae protunc existentem approbatam expederit, aut hac de speciali favore et consensu CC. DD. actu Collegium Juridicum inhabitantium Doctorum et Professorum ad certum tempus ex aliqua causa rationabili dilata, se per Principaturam ad possessionem Cathedrae admitti petierit. Qui enim honorem Cathedrae assequi desiderat, necesse est, ut vires suas cum hoc, quod subiturus est, onere metiatur. (can. Non est putanda. 1. 9. 1.) [s. XIII]

STATUTUM XI.

De Tempore invitationis Doctorum et Professorum pro actu responsionis et requisitis ad invitationem.

Quandoquidem laborantibus proficui debeant esse labores, ad quos alacrius suscipiendos, quoniam spes praemii invitare soleat. (Menoch. Cons. 390. n. 43. et Lib. 1. de Praesumpt. fin. n. 1.) ideo CC. DD. Doctores et Professores per responsurum pro Collegio Professore[m] triduo ante responsionem pro Disputatione invitentur et unicuique Quaestio Typis impressa officiose ad manus in propria ejus residentia reddatur, ac inhaerendo antiquae consuetudini unicuique Clarissimo Doctori, in vim

laboris, quem in disputando subiturus est, aureus Ungaricalis unus, Professori vero Imperialis unus idque circa invitationem pro disputatione; jam autem Clarissimo Facultatis Juridicae Decano circa approbationem Quaestionis duo aurei Ungaricales sub non admissione ad responsionem reponantur. Aequum enim est, laborem cujusque digna remuneratione compensari. (c. cum secundum de Praeben. et dignit. et 1. fin. § similiter C. de Alluvionib.)

STATUTUM XII.

De lucundo Ingressu Professoris ad Collegium.

Siquidem sacris Literis, (Proverbior. 15. ver. 13. 17. ver. 22. et 25. ver. 20 sacris canonibus, can. Convivia et seq. 9. dist. 44. et publicis legibus C. de Public. laetit.) animi exhilaratio, cibi et potus sumptio, maxime si sit moderata et causam honestam habeat, non improbetur; ideo Statuto praesenti Clarissimus Professor propter successum et exitum secundum Principiaturae vel Responsionis suae pro Collegio ab appositione portionis in vim jucundi ingressus non arcetur, quinimo penes consuetudinem immemorabilem ac in legem tractam suamque hac in parte alacritatem et generositatem conservatur. Inquit enim (Greg. Nazian. de Beatitud. fol. 31.) Beatus cui ob res ad faciendum propositas laetari placere et exultare licet. [s. XIV]

STATUTUM XIII.

De admissione Professoris ad Collegium et Solutione Ingressus.

Quoniam ad Cathedram admisso Professori, ea quae Cathedram sequuntur negari non debent. Ad concessionem enim unius expresse, videntur tacite concessa illa, sine quibus concessio expressa esset inutilis (a lex. de Imol. in Summ. 1. 2. St. de Jurisdi. omn. Judic.) ideo statuimus, ut Professor per Convocationem Domus ad hoc etiam extraordinarie institutam, petitione prius competenti facta, ad vocem activam et passivam habitationem, participationem de mensa, dismembrationes et alias quascunque obventiones ac proventus Collegas Juridicos concernentes, repositis prius sub poena in Statuto Domus XI. et Facultatis VIII. expressa, ad manus Praepositi pro tempore existentis ratione Ingressus florenis Polonicalibus Trecentis Inter Collegas actuales, non computato Ingrediente, dismembrandis, [admittatur. Qui enim ex participatione de proventibus Collegij sperat commodum, aequum est, ut per solutionem Ingressus patiatur incommodum. (arg. c. Qui sentit, de Regul. Jur. in 6.)

STATUTUM XIV.

De Juramento per Ingredientem Professore praestando.

Justitiae et rationis ordo svadet, ut qui sua a successoribus desiderat servari, procul dubio antecessorum suorum statuta custodire et observare tenetur. (can. Justitiae 2. 5. 9. 1.) Ideo Clarissimus Proffessor hocce Collegium ingrediens antequam ad illud et ejus privilegia ac emolumenta admittatur, super Statutis Collegij ac etiam Facultatis omnibus et singulis servandis, secretis non revelandis et bono Collegij ac Facultatis promovendo, stipulatam manum, quae vim juramenti habebit, Clarissimo Domino Collegae pro tunc Convocationi praesidenti sub poena non admissionis ad Collegium dare debet. Id enim, quod contra bonos mores non

injungitur, pro eorum, inter quos vivitur, sonetate servandum est. (can. Illa autem. dist. 12.) [s. XV]

STATUTUM XV.

De Seniore ad Contubernium Jurisperitorum vocando.

Quandoquidem privilegio Reverendissimi olim Joannis Konarski, Episcopi Cracoviensis, Die prima mensis Junij 1519. in Statuto Universitatis Rectoratu Magnifici olim Joannis de Pilca Die 24 Mensis Augusti 1491 formato praescriptum sit, ut Senior Bursae Juristarum inter alios, cum locus vacat in Collegio prior advocandum debeat esse; ideo statuimus et Perillustrem ex Collegio Nostro Juridico Ecclesiae Cathedralis Crac. Canonicum, uti et tanquam dictae Bursae provisorem natum, hoc Statuto obligatum haberi conamur, quemadmodum obligamus, quatenus vacante senioratus praefatae Bursae Professione, virum talem per Universitatem eligendum proponat, qui in Utroque Jure per exauditas Lectiones exercitatus fuerit et examen post vocationem sui ad Bursam seu Contubernium, coram CC. Doctoribus Juridicum Collegium inhabitantibus ante Principiaturam more Collegarum vocatorum (ut supra praemissum est) sub nullitate suae ad Contubernium vocationis subire sit adstrictus. Quae enim ad perpetuam utilitatem instituta sunt nulla debent immutatione variari. (can. Quae ad perpetuam. 25. 9. 1.)

STATUTUM XVI.

De Tempore lecturae D. Senioris Bursae Jurisperitorum et non usurpatione eorum, quae spectant ad formales Collegas Juridicos.

Quampiam Senior Contubernii Jurisperitorum gratia praelegendae Lectionis Regularum Juris diebus Sabbativis, Pervigiliorum ac silentij tempore ad Cathedram CC. Professorum Juris secundum antiquam praxim et consuetudinem admittatur et a professione, ad quam vocatus est, Professor utriusque Juris intituletur, tamen ad Actus Collegas Actuales Juridicos concernentes, utpote praesentationes Doctorandorum, Convocationes Domus et his similia formalibus Collegis praejudicium quodcunque et quomodocunque inferentia (nisi id de concensu omnium fiat) se [s. XVI] ingerere non debet idque more antedecedaneorum suorum praefati Contubernii Seniorum. In jus enim ipsorum successit, jure illorum uti debet. (l. Qui in jus St. de Regul. Juris.)

STATUTUM XVII.

De Officio Professorum.

Quoniam uniuscujusque ac praecipue publici Professoris ex informatione (l. Attilius Regulus St. de donationib.) Officium in diligentia et eloquentia consistat, ac qui se alios docere promisit (in fundamento gloss. can. Ponderet, v. Docuit. dist. 50.) Deo se fecit obligatum; ideo ne in conscientia oneretur et Deo rationem in tremendo ejus judicio suo tempore de sua Professione reddat, imparatus Cathedram non ascendat, ad ea, quae in publico Discipulis suis dicturus est, domi se diligenter praeparet, in dubijs, aut alios, aut mutos Magistros Libros consulat et ex Cathedra inhaerendo (can. oportet § 9. 1.) ad captum congregati pro Lectione sua auditoris clare et dilucide eloquatur, ac omnes difficultates suae Lectionis per explicationem

enucleare studeat et sub onere conscientiae teneatur. Discipuli enim in ea arte, cui student, nihil debent habere absconditum ut Oratores maximi, justitiae satellites et judiciorum optimi tam Athletae, quam Gubernathores omni loco aevoque felices inveniuntur. (§. Et quod jam. v. Discipuli. in Prooem St. in fin.)

STATUTUM XVIII.

De Obligationibus eorundum Professorum.

Ex quo aliquis suscepit unum connexorum, videtur (per gloss. c. Cum in cunctis. §. Inferiora. v. Removeantur. de Elect. et elect. potest.) ad reliquum se obligasse; ideo quilibet Professor ad Collegium vocatus, facta pro illo responsione et expeditis (ut supra praemisum est) de jure et consuetudine expediendis, ac suscepta aliqua Professione ne inutiliter inter alios Comprofessores toleretur et ut suam, quam nactus est spartam re ipsa et non ad Colorem tantum adornet, riteque ac legitime salarium de sua Professione praetendat et percipiat, ad sufferens. XVII]da praememorata et infra scripta onera, quae unaquaeque Professio requirit, obligatur, et statuto praesenti sub poena amissionis Professionis una cum Collegiatura, praemissa nihilominus trina canonica monitione, adstringitur. Ferendus enim non est, qui lucrum quidem amplectitur, onus autem ei annexum contemnit, (l. un. §. Pro secundo. in fin. C. de Caduc. tollen).

STATUTUM XIX.

De Professore Regularum Juris.

Cum leges sacratissimae, quae constringunt omnium hominum vitas, ab omnibus (minores, milites et mulieres per l. Regula est ff. de Juris et facti ignoran.) si excipiamus ex dispositione (l. Leges sacratissimae C. de Legib. et constit. Princip.) sciri et intelligi debent; ideo Regulae Juris, quae compediosam plurium rerum narrationem ad cognitionem earundem perfectam recte ducant nec aliorum (jux. can. Regula. dist. 3.) trahant, in hac Facultate Juridica institutae sunt, ac ad easdem praelegendas Clarissimus Contubernii Jurisperitorum Senior pro tempore existens obligatus et adstrictus est. Qui ut suae obligationi et Professioni satis faciat, praedictas Regulas Juris tam ex Jure Canonico quam Civili ordine depromptas, diebus Sabbativis Pervigiliorum ac eo tempore, quo aliae Juridicae Lectiones vacant, exceptis diebus feriatis, juxta privilegium Friderici Cardinalis 1497. Die 8va Mensis Junii et Joannis Konarski Episcoporum Cracoviensium 1519. Die 1ma ejusdem Mensis Junii diligenter et cum profectu studentium praelegere ac eisdem ampliaciones, Limitationes et Exceptiones adjungere tenetur. Nulla enim Regula tam firma est, quae non patiatur aliquam exceptionem. (arg. l. Illud relat. §. Sane sunt ff. de Injur. et l. fin. C. In quib. causis in integr. restit. necessaria non est.)

STATUTUM XX.

De Professore Justiniano.

Quia honor est Magistro bonos habere Scholares. (gloss. in Prooem. ff. §. Incipite v. maximum.) ac decus maximum eis [s. XVIII] legum doctrinam et viam, quam Pater legum, (jux Authen. de Incest. Nupt. §. Dubitatum itaque Col. 2). Justinianus Imperator invenit, aperire; ideo ut utrumque, honorem scilicet et bonos Scholares,

futores (jux. d. §. Incipite) optimos justitiae et Reipublicae ministros habeat Justinianus Professor, Discipulis suis viam ad arcana legalis scientiae quam planissimam in explicandis et pertractandis Institutionibus Justinianeis aperire curet. Lectionem suam ex classicis et approbatis Authoribus praecipue Starovolscio, Oinotomo, Wesenbecio, Schneidevino etc. compilet, eandem Constitutionibus Regni Nostri Poloniae, statutis, Consuetudinibus, Plebiscitis, Jure Saxonico, Magdeburgensi, pro exigentia materiae reficiat, ac ut eandem hora prima pomeridiana legendo, intra spatium unius anni omnino finiat brevitati, modo ex ipsa non sequatur obscuritas et incertitudo, (Joan. Andr. in Prooem. Decretal. v. Gregorius in princip.) doctrinam et praecautioem sequendo, studeat. Prolixitas enim (jux. praescriptum 1. fin. §. In refutatoriis C. de Appellat.) fragile hominis ingenium confundit, taedium animis Auditorum generat, (Constit. Justin. Imperat. §. Quibus. in princ. C. de Nov. Codic. facien.) nec aliquod eisdem confert suffragium. (Constit. ejusd. Imperat. loc. cit. de emendat. Codic. D. Justin.) Multo namque utilius est pauca idonee effundere, quam multis inutilibus homines praegravare. (l. 2. §. tedet si quid. C. de Veter. jur. enucleand.)

STATUTUM XXI.

De Professore Institutionum Juris Canonici.

Quemadmodum Sacrosanctum Evangelium non in verbis scripturarum, sed in sensu, non in superficie, sed in medulla non in sermonum foliis, sed in radice rationis informante (can. Marcion. 1. 9. 1.) consistere novimus; ita Institutiones Juris Canonici ipsumque Jus Canonicum partim ex sacrae paginae praeceptis, ex Conciliorum tam Generalium (inter quae quatuor, Nicaenum, Constantinopolitanum, Ephesinum et Chalcedonense tanquam quatuor Evangelia et totidem Paradisi flumina, probata et recepta (can. 1. §. Inter caetera dist. 15). primum obtinet) [s. XIX] quam particularium auctoritate Pontificia indictorum et confirmatorum decretis, partim ex Constitutionibus et sanctionibus Summorum Pontificum et principum Saecularium ac denique Sanctorum Patrum Sententiis, congestas et compilatas, pari modo se habere non ignoramus: ideo Professor earundem Institutionum, verborum apparatu et multiloquio omisso absque longo circuitu, inhaerendo (Clemen. Auditor. de Rescript. et l. fin. C. de Relat.) easdem Institutiones non secus ac Justinianus Professor Institutiones Juris Civilis ex Classicis et approbatis Authoribus, signanter Lancelloto Icto Perusino, Valensi, Corvino, Clericato et aliis colligat, collectas Constitutionibus Pontificiis recentioribus, Provincialibus Regni Nostri et Dioecesanis ac Concilii Tridentini et Rotalibus decisionibus augeat easdemque, ut praemisum est de Justiniano Professore intra spatium unius anni, hora secunda pomeridiana legendo, methodo brevi et concinna finiat. Concinna enim brevis ipsius rebus conveniens, quae neque plura neque pauciora, quam oportet complectitur, laudem meretur ac omnibus in rebus, praecipue vero in ipsis artium praeceptis grata existimatur. (Jacob. Umphal. de usurpat. legum. Lib. 6. Cap. 5. n. 1.)

STATUTUM XXII.

De professore Doctoriano.

Sicut anima corpori, ita sua unicuique adhaeret obligatio. (gloss. in l. Quis ergo. v. In omnibus, ff. de Pecul.) cui ut quilibet, ne in conscientia teneatur, ita et Professor Casuum Conscientiae seu Doctorianus pro munere suo satisfacere debet. Munus autem Professoris Doctoriani (excepto quod Examinibus Ordinandorum adesse, et una cum alijs Examinatoribus eosdem ex praescripto Foundationis suae examinare debeat) hoc idem est, quod aliorum superius specificatorum Professorum, nempe diligens ex Authoribus approbata Lectionis suae collectio, ejusdem hora 9na antemeridiana de die in diem more aliorum Professorum Ordinarias Lectiones praelegendium traditio, difficultatum in illa occurrentium, clara facilis et ad captum audientium explicatio, et infra spatium [s. XX] duorum annorum omnium Tractatum juxta ordinationem pientissimi Fundatoris de Anno 1636. Die 4ta Mensis Aprilis factam et Actis Capituli Cathedralis Cracoviensis ingrossatam finitio. Omnes enim res a fine denominantur et tales censentur, quales finis designat. (Barbos. et Joan. Tabor. in Thesauro Locor. Commun. Jurisprud. Lib. 6 Cap. 17. Axiomat. 9. v. Finis).

STATUTUM XXIII.

De Professore Magdalenistico seu ss. Canonum.

Quemadmodum illi, qui res canonis possident ab ejus solutione, nulla exceptione se tueri possunt. (l. Fundos. C. de Fund, patrimon. l. nemo C. de Fund. rei privileg. et l. 1. C. de Immunit. nemin. conceden.) ita et Professor Magdalenisticus seu sacrorum canonum Ecclesiam Sanctae Mariae Magdalenae penes Collegium sitam suae Professioni ex Privilegio Apostolico incorporatam possidens, ab obligatione illi annexa non debet esse immunis, atque sacros canones breviter et succincta methodo, juxta ordinem Decreti Gratiani hora septima matudina quotidie, exceptis tamen diebus illegilibus et tempore silentij pariter excepto, diligenter collectos, Auditoribus suis praelegere et explanare tenetur, ita ut eorundem sacrorum Canonum primam partem distinctiones Centum et unam continentem, intra Annum primum, secundam Causas Triginta sex complectentem intra Annum secundum, tertiam Causae Trigesimae Tertiae Quaestioni Tertiae inclusam de Poenitentia in septem distinctiones et quartam de consecratione in Quinque distinctiones divisas, intra tertium Annum finiat cum effectum. Nihil enim actum esse credimus cum aliquid addendum superest. (l. Cum Sillanianum. in fiu C. de His. quib. ut indignis haereditates auferuntur).

STATUTUM XXIV.

De Professore Luborzyciano seu processus Juris.

Cum ex litibus nihil aliud, nisi discordiae. (jux. l. Servus. ibi. sed si aliquid. ff. de Actionib. et Obligation.) oriantur, ideo publice et ex praescripto (l. Properandum. C. de Judic.) interest, [s. XXI] easdem abbreviari, quod facile fiet, si Judices in illis decidendis rectam procedendi formam, quam in Scholis didicerunt, observabunt. Curabit igitur Luborzycianus Professor nunc et pro tempore existens normam in Judicijs observari solitam, et a Janidlovio tum per prius Gregorio Szamutulio olim Doctoribus Facultatis Nostrae Juridicae ac ab alijs praescriptam, in tradendo Processu Juris sequi, eundem Processum praxi Foro utrique tam Spirituali principaliter, quam saeculari Regni Nostri incidenter conformem accomodare, materias in illo tractari

solitas, ubi opus fuerit ampliationibus augere, limitationibus restringere, hora octava matudina quotidie exceptis diebus illegibilibus et tempore silentii excepto, diligenter legere, totumque Processum intra biennium, alias primae Instantiae intra Annum, coram Iudice Delegato, in secunda et tertia Instantijs intra secundum annum finire, quinimo si quid temporis supererit, ad finem Commutationis aliquam Tractationem, vel de Processu Tribunalis Regni, aut post Curiam Sacrae Regiae Majestatis, sive etiam Granitiali, qui servatur in exdivisione Bonorum immobilium tam per Succamerarios, quam per Iudices ex Tribunali Regni aut Sacrae Regiae Majestatis deputatos compendiose superaddere, et praxibus eundem Processum praecipue in prima Instantia et coram Iudice Delegato exornare et praxi enim (ut docet Gaill. Lib. 2. Obs. 52, n. 19). vera enimitur interpretatio, ac leges (jux. doctrinam Bald. in c. Ex tenore. de Testib.) tunc sapiunt, cum practicantur. Unde non immerito natum est illud tritum et usu receptum adagium: Leges in schola deglutuntur, in Palatio digeruntur; quia practica est scientia digestiva, et ubi Theoricus desinit, ibi practicus incipit. (Bald. in Repetit. l. et Emilius. Col. 10. v. Leges in scholis ff. de Minorib).

STATUTUM XXV.

De Professore antiquorum Jurium seu Canonico Cracoviensi.

Licet in jure omnia nova pulchritudine decorata sint, (et jux. glos. Prooem. ff. v. Nova.) omnia nova placeant, antiqua tamen penitus ignoranda non sunt. (§. Testamentum. Instit. Im/s. XXII/per. in princ. de Testamen.) ideo Jurium antiquorum Professor seu Canonicus Cathedralis Cracoviensis, ut Auditores et antiqua non ignorent jura et in novis exercitium habeant, Rubricas ex Decretalibus Gregorij IX. ordine depromptas, aut etiam (quod satius est) plausibiliores ad placitum sui et Auditorum suorum ex Libris earundem Decretalium selectas ac novis juribus exornatas, habito respectu ejusdem Senij, laboris in ante impensi et quotidianae Ecclesiae Cathedralis visitationis, nisi sit a laboribus dispensatus, per se, vel suum substitutum Professore ab Universitate juxta antiqua Statuta Universitatis salariandum, semel tantum in Septimana, hora sexta matutina, aut tertia pomeridiana, vel alia opportuniori, modo ordinariam Lectionem non impediat, praeleget suamque Lectionem seu rubricam ex Libris Quinque Decretalium (ut praemissum est depromptam indecurso unius Commutationis, aut ad maximum duarum finire cum effectu curabit et erit adstrictus. Finis enim est nobilior omnibus, quae sunt ad finem. (arg. l. Et si non sunt. §. Infecti. et §. Perveniamus. ff. de auro et Argen. legat.)

STATUTUM XXVI.

De non involando in materiam alterius Lectionis.

Quia paria sunt non incipere veledepta non perficere. (arg. l. fin. §. penult. C. de Codicill.) ideo ut quilibet Professor Lectionem suam in tempore Statutis superioribus praescripto finiat, non solum brevitati juxta praemissa studere tenetur, sed etiam in materiam alterius Lectionis involare non debet, alias non esset sine culpa juxta tritissimam Utriusque Juris Regulam. Non est sine culpa, qui rei, quae ad eum non pertinet se immiscet. (c. Non est. de Reg. Jur. in 6. et l. Culpa est ff. cod. tit).

STATUTUM XXVII.

De Commutatione Lectionum inter Professores facienda.

Quam sit proficua et docentibus et studentibus in omni jure exercitatio, ipsa efficax rerum magistra experientia manifestat. [s. XXIII] (c. Quam sit. de Elect. in 6.) Cupientes itaque ut non solum studentes, sed etiam docentes universi juris habeant notitiam, statuimus quatenus nunc et in futurum licitum sit Professoribus retento Beneficio, cui annexa est aliqua Professio et fructibus ex illo provenientius retentis, solam Lectionem et ejus traditionem [cum Beneficium sit cum Canonica institutione adeoque incommutabile, sed perpetuum et non ad tempus (c. un. junct. gloss. v. Perpetui. de Capell. Momonach.) et ex mutatione Rectorum Beneficij magnum Ecclesia (jux. Decis. Rot. 24. n. 1. ante fin. de Praeben. in nov.) reciperet detrimentum] inter se commutare idque non obstantibus statutis superius de unaquaque Professione ac ei annexa Lectione descriptis. Jura enim et statuta, necessitate, vel utilitate exigente, interdum variare licet. (c. Non debet. de Consanguinit. et affinit.)

STATUTUM XXVIII.

De Professore substituendo vel non.

Quamvis Doctor, vel alius quivis Professor vicaria opera uti, et per substitutum legere non possit. (arg. gloss. l. 1. v. Usurpantes. C. de Mancip. Et Bart. in l. Nemo esi, qui nesciat n. 5. ff. de duob. reis.) cum ad munus suum debite peragendum industria ejus electa esse censeatur. (c. fin. §. Is autem. de Offic. Delegat. et Modit. Dubit. 10. §. Prudentum responsa.) tamen eundem inhaerendo Consuetudini non solum in Nostra Universitate, sed etiam in alijs Universitatibus et Scholis receptae ac sumpto Argumento (ex c. Si pro debilitate de Offic. Delegat.) ob debilitatem virium, veram infirmitatem, vel aliam causam propriam, aut Universitatis sive cujuscumque insignis viri, non tamen ad longum tempus, Doctorem et Professorem sufficientis eruditionis, bonae apud omnes commendationis et aestimationis posse habere substitutum decernit. (Jason in l. 1. n. 79. ff. de Offic. ejus. cui mandat. est jurisdict.) quemadmodum et illum, qui per viginti annos continuos in ante legerit. (Idem Jason. in d. l. 1. n. 1. ff. e. t.) Qui enim per alium facit per se facere videtur. (c. Qui facit per alium. de Reg. Jur. in 6. et l. Quod jussu ff. e. t.) [s. XXIV]

STATUTUM XXIX.

De Salario Professorum ob aliquod impedimentum non legentium.

Quemadmodum advocati, si per eos non steterit quominus causam agant, honoraria a suis principalibus accepta reddere non debent. (l. Qui operas ff. Locati et Conducti) ita Professoribus eisdem per jura (a Tolossan. in Syntagmat. Jur. univers. Lib. 3. Cap. 8 et Christophor. Besold. Dissert. Cap. 9. pagell. mihi 103.) allegata, aequiparatis ob grassantem pestem, vel aliquod aliud legitimum impedimentum non legentibus propter identitatem rationis totum salarium debetur. (Dec. et Natta, quos citat Gaill. Lib. 1. Obs. 44. n. 13.) Paritas namque rationis, paritatem juris inducit. (l. Illud. ff. Ad l. Aquil.)

STATUTUM XXX.

De Interstitijs laborantium Professorum et diebus illegibilibus.

Quandoquidem tempore egemus, ut aliquid maturius agamus. (can. Ponderet. dist. 50.) ideo ut in hac nostra Facultate Juridica Doctores et Professores habent tempus ad maturius Lectiones Juridicas colligendas, quae ad sui collectionem multo tempore et labore indigent, more aliarum Facultatum Universitatis Nostrae et signanter Theologicae interstitia in suis laboribus juridicis sequentia observabunt. Et quidem Commutatione aestiva prius Doctores, ac post illos statim professores immediate post Festum Sancti Stanislai Episcopi et Martyris in Majo suas Lectiones inchoabunt, et easdem semper, exceptis diebus Feriatis ad populum, Festo S. Ivonis Confess. 19. Maij, Vacationibus a Festo S. Margarethae Virg. exclusive inchoandis et in Festo S. Bartholomaei Apostol. inclusive terminandis, tum Festo S. Augustini Episcop. et Ecclesiae Doctoris die 28 August. inciden. ad Festum Translationis ejusdem S. Stanislai Episcopi et Martyris praelegent: Commutatione vero Hyemali easdem Lectiones post Festum Sanctorum Omnium reasumptas exceptis itidem Feriis solennibus, [s. XXV] seu Festis ad populum, tum Festis Praesentationis B. V. Mariae die 21. Novembris, Nativitatis Christi Domini a pervigilio S. Thomae Apost. inchoan. et in Festo SS. Trium Regum terminan. SS. Fabiani et Sebastiani die 20. Conversionis S. Pauli die 25. S. Joannis Chrysostomi die 27. Januar. S. Thomae Aquinatis die 7. S. Gregorij die 12 Martyr incidentibus, ad Dominicam Passionis continuabunt, et easdem juxta praescriptum uniuscujusque Lectionis finient, ut perfecti operum suorum dicantur et sint re ipsa Authores. Perfecta enim censi non possunt, nisi perfectionis ordine compleantur. (can. nihil. 7. 9. 1.)

STATUTUM XXXI.

De Vestitu Doctorum et Professorum legentium.

Ut quilibet secundum ordinem et dignitatem vestiri tenetur. (l. Sed et si quid. §. Sufficenter ff. de Usufruct. et quemadm. quis utatur.) ita Doctor a Professore et Professor a Doctore habitu seu vestitu Academico tam in tradenda Lectione quam in aliis actibus Facultatis vel Universitatis distingvi debet. Statuimus igitur et observari praecipimus, quatenus Doctor pro tradenda Lectione, aut Toga aut Mateleto (in quo etiam extra functionem Doctoralem incedere solet) indutus, Cathedram ascendat Doctoralem, sed in Actibus Promotionum extraneorum ad gradum Doctoratus in Utroque Jure et praecipue publicarum, sive promoveat Doctorandum sive non, ac sive sit in Toga, sive in Manteleto epomidatus sit, prout et Professor Lectionem Juridicam tradens vel Actum Facultatis suae aut Universitatis adornatus tabardatus. Chlamis enim militem, purpura Regem, Toga demonstrat Doctorem. (Joan. Cirier. de Primogen. 9. 2. n. 21.)

STATUTUM XXXII.

De Extraneis ad gradum Doctoratus promoveri volentibus.

Quia Doctoratus est honor et dignitas (c. Quanto. v. Dignitatem assumunt. de Magistr.) ad dignitatem vero (jux. Clemen I. de aetat. et qualit. praeficien.) qualitates requiruntur et ad honorem gradatim ex dispositione (Ult. gradatim ff. de Mune[s. XXVI]rib. et honor. procedendum est: idcirco statuitur, ut quilibet honoris Doctoratus in Utroque Jure Insignia capessere intendens, sit scientia praeclarus,

moribus gravis, aetate maturus, vel illam prudentia suppleat, Parentibus legitimis ortus, vel specialiter (jux. Moditium ad §. Prudentum responsa. dubit. 1. n. 14.) dispensatus ac nulla juris vel facti infamia notatus, aut censuris Ecclesiasticis sub hoc tempus innodatus atque in Album Universitatis ante institutionem petitionis suae in ordine ad praesentationem faciendam inscriptus et immatriculatus. Qui enim Privilegijs et immunitatibus Universitatis frui et gaudere exambit, ab immatriculatione, quae est clavis et janua ad archivum earundem inchoare tenetur. (Math. Stephan. de Academ. Cap. 5. n. 18. et seqq.) Postquam quidem immatriculationem Doctores Facultatis ac imprimis Decanum pro tempore existentem adeat, mentem suam eidem aperiat, unum ex Professoribus Juris actu legentibus et Collegium inhabitantibus, qui illum Doctoribus Facultatis per Decanum congregandis praesentet, et ad obtinendam in Utroque Jure Lauream Doctoralem sit prodromus, sibi dari et assignari, locum et horam praesentationi expediend praefigi et constitui petat, ac ex parte Decani obtineat. Justa quippe petentibus nihil est denegandum (l. Si dominus. ff. de His qui sunt sui, vel alieni juris.)

STATUTUM XXXIII.

De praesentatione Doctorandi et ejus Tentamine.

Sicut sine via pervenit nullus, quo tendit (can. Charitas. 5. dist. 2. de Poenit.) ita sine manu ductore et prodromo non ambulare possumus sed errare. Ne igitur ad Lauream in Utroque Jure capessendam tendenti Candidato errare vel cespitare contingat, Professor Utriusque Juris per Decanum Facultatis assignatus, illi prodromum agat, in omnibus eundem informet, Doctoribus per Decanum Facultatis congregatis verbis praeconceptis praesentet, ipsum ad Tentamen postea ad examen, ac demum post obtentum in Utroque Jure Baccalaureatum et Licentiaturam, ad ipsam Lauream Doctoralem admitti et promoveri petat. Cujus petitioni Doctores ad minimum tres tam pro tentamine, quam pro examine necessario praerequisiti per Decanum (ut praemis/s. XXVII/sum est) congregati, ore ejusdem Decani ad praesentationem Professoris praesentantis respondentes faciles se praebebunt, Praesentatumque ad Tentamen admittent ac illud, incontinenti rigorosum expedient, pro futuroque examine puncta ex utroque Jure Canonico nimirum et Civili Praesentato per Decanum Facultatis dabunt et decisioni eorundem punctorum ac examini tempus justum praefigent et assignabunt. Tempori enim serviendum est (can. Si enim §. Liberi, dist. 2. de Poeniten.) quia tempus omnia ferre consuevit. (Authen. in Prooem. Tit. de Restitut. §. 1.)

Formula

Decisionis et recitationis punctorum memoriae mandanda ab ijs qui in Utroque Jure Laurea Doctoratus in hac Facultate Juridica Almae Universitatis Cracoviensis Studij generalis decorari desiderant.

Laureandus audito Decani Facultatis jussu super decisione et recitatione punctorum facien. assurget factaque inclinatione Capitis in reverentiam Doctoribus Seditibus Cruce Sancta se muniet et sic ordietur. Constitutus in praesentia Perillustrum Dominationum vestrarum, sequendo normam in decidendis punctis a ICTis praescriptam, puncta mihi ad decidendum pro expediendo examine commissa pace Vestra recito quorum 1mum est c. n. de n. 2dum l. n. de n. n.

Exordior itaque decisionem meam a puncto digniori; quia ex jure Canonico desumpto: Sicut enim Sol dicitur luminare majus, Luna vero luminare minus, ita in Ecclesia militante Jus Canonicum habetur adinstar majoris luminaris, Civile adinstar Luminaris minoris.

Cum autem omnis canon et omne capitulum intelligi debeat secundum suam Rubricam sub qua positum est, ut habet (glos. c. fin. de Locat et Conduct.) c. meum positum est sub Rubrica in Decretalibus Gregorij IX. Lib. n. Tit. n. de n.

Sed ut praescripto distinctionum 15. 23. et 24. satisfiat expedienda est praeterea Continuatio Rubricarum ac proinde continuationem Rubricae c. mei cum praecedenti Rubrica seu Titulo depromo ex mente Doctorum talem: Postquam actum est superiori Rubrica de n. etc. ideo poni debuit Rubrica de n. [s. XXVIII]

Facta itaque continuatione Rubricarum inter se connexarum descendo ad Quaesita et quaero 1mo Quid sit etc. et respondeo etc. Quaero 2do etc. Respondeo etc. etc.

Post quaesita et responsiones venio ad c. mei divisionem, quod dividitur sic. etc. vel quod ob sui brevitatem non dividitur, alias qui vellet dividere illud, laceraret potius quam divideret jux. Sententiam Bald. in l. Petens. C. de Pact.

Sed quia ex facto jus oritur (c. penult. de Desponsat. Impuber.) ideo facti Speciem seu casum figuro talem. Quidam etc. hic casus formandus etc. R. negat. v. affirm.

Quia vero omnis lex debet esse rationabilis c. Si quando. de rescript. ratio. c. mei haec est etc. Verum quia facti Species, ut docet (abb. in c. Per tuas. de Arbitr.) debet congruere literae: ideo ut hoc, quod dixi evidentius pateat, lego textum c. mei. (hic textus legendus).

Quoniam autem omnis Juris decisio debeat esse de casu dubitabili. (c. cum. in jure peritus. de Offic. Delegat.) posset in contrarium opponi. Hic opposita et responsiones ad illa ponendae.

Et quoniam quae notabiliter fiunt, nisi specialiter notentur, videntur neglecta (c. a multis.) de aetat. et qualit. praeficien. Noto 1mo. 2do. 3tio. etc.

Expeditis Notabilibus, descendo ad apparatus glossarum c. mei, quarum 1ma v. N. ubi dicitur etc. 2da sub v. N. ubi etc. etc.

Absolute primo puncto decisionis Quaestionis meae descendo ad alterum sub l. n. de N. positum.

Et quoniam quaelibet lex debet intelligi secundum Rubricam sub qua posita est (l. Imperator. ff. de in diem addict.) Rubrica l. meae posita est in Libr. N. Tit. N. ff. v. C. de N.

Cum autem ante omnia Jurisperito continuatio Titulorum seu Rubricarum facienda sit (l. 2. ff. de Stat. homin.) Rubrica l. meae cum praecedenti connexionem seu continuationem hanc habet: Quia Titulo praecedenti actum fuit de n. titulo l. meae sequebatur agendum d. n.

Expedita Rubricae meae continuatione venio secundum dicta Azonis ad Quaesita et Quaero 1mo. Quaero 2do etc. [s. XXIX]

His praemissis lego l. meam (Hic legenda lex) qua perlecta cum ex se sit clara, eandem non divido sed juxta decisionem prioris puncti casum pono: Utrum etc. et respondeo per l. meam Affe vel negative.

Sed quoniam secundum Jasonem (in l. Quod dictum ff. de Pact.) ratio est anima legis. Ratio l. meae est haec etc.

Quia vero quae notabiliter fiunt, nisi specialiter notentur videntur neglecta (l. Item apud. §. ait Praetor ff. de Injur.) noto 1mo. 2do. 3tio etc.

Expeditis notabilibus venio ad apparatus glossarum quarum 1ma sub v. N. 2da sub v. N. etc.

Notabilibus et glossis expeditis reliquum est ut me vestro rigoroso, benigno tamen, ut spero subijciam examini. Caetera veto Perillustribus Dominationibus Vestris de me judicanda relinquens meque eisdem humiliter devoteque committens.

STATUTUM XXXIV.

De Decisione pactorum Examine, et Examinati Bacalaurei in Utroque Jure renuntiatione.

Quia Laurea Doctoratus sine praevio solenni examine. (jux. Ricc. in Pract. aur. et quotid. resol. 136. in princ. et resol. 463. Constit. 60. Pij v. Quamvis §. 2. et 3. 1. Jun. 1568. et praxim in Universitatibus generalium studiorum) nemo insigniri potest et debet: ideo statuitur, ut promovendus in Doctorem Utriusque Juris, puncta per Decanum Facultatis post expeditum Tentamen sibi data et ad decidendum commissa in termino ex praefixione ejusdem Decani et Doctorum adveniente, juxta Formulam superius immediate descriptam, prompte memoriter et magistraliter, Rubricas continuando, textus explicando, notabilia colligendo, ampliando, limitando, glossas afferendo, et interpretando, decidat, ad quaesita et argumenta pro et contra a Doctoribus Facultatis proposita respondeat, atque per decisionem ejusmodi pactorum et examen, sententia Doctorum, in absentia Doctorandi, tunc in loco deliberationi dato existentis per Decanum a Doctoribus exquisita, idoneus adinventus per eundem Decanum [s. XXX] Baccalaureus in Utroque Jure renuntietur et cum testimonio per Professore Praesentantem de expedito examine exhibendo ad Procancellarium Universitatis, si Facultas Juridica suum seorsivum Procancellarium non habeat, sicut antea habebat, pro obtinenda licentiatu remittatur, hisque gradibus et non subito ad honorem Doctoratus ascendat. Casum enim appetit, qui ad summi loci fastigia postpositis gradibus per abrupta quaerit ascensum. (can. fin. dist. 48).

STATUTUM XXXV.

De Expensis per Promovendum praestandis.

Licet secundum Mynsinger (in §. Responsa prudentum. n. 5. Instit. Imperat. de Jur. Nat. Gent. et Civil.) absurdum sit et illicitum nummis in Universitatibus Doctoratum comparari et obtinere, nihilominus gradus dignitatis Doctoreae absque expensis haberi non potest. Quare quilibet Doctorandus, antequam in Utroque Jure, post expeditam decisionem pactorum et examen peractum Baccalaureus Utriusque Juris renuntiabitur, non jam Tria millia Turonensium argenteorum (jux. dispositionem Clemen. Cum sit. de Magistr.) sed inhaerendo consuetudini antiquae in hac Facultate observatae et in legem tractae, non derogando quidpiam uniuscujusque liberalitati, Trigintaquinque aureos Hungaricales, ad manus Professoris, qui eum praesentavit, reponet; ex quibus duo Perillustri Procancellario sive totius

Universitatis, sive solius Facultatis Nostrae Juridicae fuerit, a Licentiatūra, praesentanti Professori unus, pro punctis ad decidendum datis unus, unus pro Diplomate et tres Promotori semper cedent, residui vero, excepto hoc, quod Decanus pro tempore existens duplicata portione gaudebit inter Doctores Facultatis in vim laboris, quem in Tentamine et Examine subierunt aequaliter dividuntur. Justum namque est, ut illi consequantur stipendium, qui pro tempore suum commodare reperiuntur obsequium. (can. Charitatem 12, 9. 2. in fin.) [s. XXXI]

STATUTUM XXXVI.

De Licentiatūra Promovendi ad Doctoratum.

Cum post obtentam Licentiaturam modoprimum summam in Republica Literaria dignitatem Doctoratus petere et eam (jux. Gregor. Tholosan. de Arte jur. Cap. 34. n. 18. pag. 556.) tunc consequi liceat quando Doctores et Doctorandus voluerit. Proinde decernitur quatenus Professor, qui Doctorandum praesentavit, cum eo in defectu Procancellarii Facultatis, Cancellarium Universitatis adeat, eundem de examine per Licentiandum peracto, tum de idoneitate in illo per Doctores Facultatis reperta et de ejus in Baccalaureum Juris renuntiatione certifieet, ac simul ab eo petat eundem Baccalaureum, Licentiatum in Utroque Jure creari, seu potius Promotori per Doctores Facultatis eligendo; ut praefatum Baccalaureum post obtentam licentiaturam ad gradum Doctoratus captato tempore opportuno promovere possit et valeat, facultatem dari et concedi postulet, praevia repositione duorum Aureorum Hungaricalium ipsi per Decanum Facultatis consignatorum et transmissorum. Qui Procaneellarius petitioni justae et rationi consonae annuendo ad Licentiaturam descendet eamque sub hac vel simili verborum forma expediet: „Autoritate legum et privilegiorum a Summis Pontificibus Invictissimis Poloniarum Regibus, Serenissima Republica Polona Universitati Nostrae gratiose concessorum ac per Sanctam Sedem Apostolicam approbatorum Autoritate Eminentissimi Cardinalis in Lipe Lipski Episcopi Cracoviensis Ducis Severiae. Universitatis Nostrae Studii Generalis Cancellarii longe faventissimi et mea qua interim fungor delegata ego te Licentiatum in utroque Jure creo, creatum clara voce renuntio dans tibi facultatem ipsam Lauream Doctoralem quocunque tempore opportuno petendi et obtinendi idque in Nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti Amen-.

STATUTUM XXXVII.

De Promotione Doctorandi.

Quandoquidem illa tantum perfecta censi possunt, quae ordine perfectionis complentur; (can. Nihil. 7. 9. 1.) ideo in [s. XXXII] Utrouque Jure Licentiatu ut actum suae promotionis perficiat dicaturque perfectus Doctor, post obtentam Licentiaturam Tabarda ornatus ad Lectorium CC. DD). Ictorum die et hora promotioni designatis praeunte suo Promotore descendere ac in sella ad hoc parata locatus, post praemissum a Promotore sermonem, petitionem brevem insignium Doctoralium instituere et Professionem Fidei (juxta praescriptum Concilii Triden. ses. 25. Cap. 2. de Reform. et Const. Pij IV. Injunctum Idib. Novemb. 1564) facere tenetur. Tandem a Promotore invitatus. Doctoratus Insignia recepturus Cathedram Doctoralem ascendit fitque suorum compos votorum. Traditur nempe Ipsi Cathedrae Doctoralis

possessio, Biretum capiti ejus in signum splendoris et Coronae imponitur, Liber apertus et mox clausus porrigitur, Annulo Facultati desponsatur, osculo eidem Facultati adoptatur ac tandem Doctor in Utroque Jure creatur juxta inferius ad finem Statutorum praescriptam formam semper observandam. Forma enim dat esse rei (l. Julianus. §. Si quis rem ff. Ad exhibendum), quae si non servetur, aut deficiat; nullus est actus. (c. Cum dilecta. et ibi glossa v. Irritum de Rescript.)

STATUTUM XXXVIII.

De Juramento per creatum Doctorem praestando.

Vinculo naturalis obligationis adstricti, illis debemus esse obnoxii, a quibus aliquod recepimus beneficium (c. Cum in Officijs de Testamen.) ideo et Doctor in Utroque Jure noviter creatus, ut ex recepta in Universitate Laurea Doctorali novam contrahat obligationem, aequum et justum est. Antequam igitur ex Cathedra descendet et pro collata sibi Laurea Deo Ter Optimo Maximo Beatissimae Virgini Mariae Coelorum Incolis et signanter Divinissimo Joanni Cantio Universitatis Patriarchae et Laurearum Academicarum Conservatori gratiosissimo, tum Facultati atque Hospitibus pro praesentia actui praestita gratias aget, super his duobus punctis: (quod hunc gradum in alia Universitate non reasumet et quod et quemcunque statum perveniet, bonum Universitatis pro posse promovebit), interrogante Bedello vel alio [s. XXXIII] quocunque in defectu Bedelli clara voce jurabit et suo juramento tanquam non illicito stare et illud semper in recenti memoria servare studebit. Non est enim tutum quemlibet contra juramentum suum venire, nisi tale sit, quod servatum vergat in interitum salutis aeternae. (c. Si vero de Jurejurand.).

STATUTUM XXXIX.

De Diplomate seu Literis Testimonialibus promoto Doctori dandis.

Quia is, qui Doctoris nomen et insignia falso usurpat paena arbitraria, qui vero ad Actus Doctorales se ingerit, paena falsi (secundum Bennium part. 2. Cap. 52 et Ricc. Decis. Curiae Archiep. Metrop. Part 3. decis. 330.) puniendus est, ac suum Doctoratum per Diploma authenticum, vel alias legitimas probationes (jux. Mascard. Concl. 527. a Besol. in Dissert. Cap. 10. ibi: Probandus citatum.) deducere tenetur: ideo quicunque ad gradum Doctoratus in Utroque Jure, in Facultate Nostra Juridica promotus fuerit, ne a quopiam vexatorie impetatur, promotionis suae publicum Documentum seu Diploma authenticum et in forma probanti cum Sigillo Facultatis et subscriptione Decani pro tempore existentis ac Promotoris si distinctus a Decano fuerit, habere debet, illudque ipsi, Decanus (nisi causa legitima subsit) sine omni tergiversatione extradere tenetur sub forma sequenti amplissima.

Forma Diplomatis.

M. NN. Utriusque Juris Doctor et Professor etc. Facultatis Juridicae in Universitate Cracoviensi Studij Generalis Decanus et in Actu infra descripto Promotor.

Universis et singulis praesens publicum Doctoratus Diploma visuris, lecturis vel audituris salutem in Eo, qui est omnium Nostrum salus. Foecundissima bonarum artium Parens, studiorum omnigenaeque eruditionis indulgentissima altrix, orbis Poloni Stella Polaris, ac totius Septemtrionis Luminare Majus alma Universitas Studij

Generalis Cracoviensis, amplissima Summorum Pontificum Urbani V. et Bonifacij IX. conces[s. XXXIV]sione ac Serenissimorum Casimiri Magni et Vladislai Jagellonis Regum Poloniae munificentissima liberalitate in Emporium Scientiarum omnium feliciter erecta, eximijs gratijs, indultis ac privilegijs mirifice exornata, omnibus quidem quos innata vis animi secernit populo atque ad sublimem eruditionis arcem per invia et abstrusa literarum egregie urget, sinum propensae indulgentiae pia Mater aperit, venientes liberaliter colligit et complectitur amanter, quos tamen eminentiori doctrinae innocentibusque Musis deditos magis compererit, luculentissima illis benevolae voluntatis suae et ornamentorum impertiri inusu habet testimonia, quatenus publici encomij et gloriae generoso stimulo excitati stadium literati laboris decurrant impensius et ad bravium ingentibus ausibque propositum, virtutum eruditionisque arcto calle enitantur, publico bono et pulcherrimae orbis luci ubicunque locorum magna exempla daturi certissimaque emolumenta facturi. Proinde cum Perillustris NN. ut alijs scientijs, ita juris peritia praeditus, alijsque virtutibus ac eximijs dotibus ornatus, coram Nobis et inclyta Facultate Juridica Perillustrium Clarissimorum et Admodum Reverendorum Utriusque Juris Doctorum et Professorum eandem Facultatem regentium per Illustrem Clarissimum et Adm Rndum M. NN. Utriusque Juris Professore etc. Praesentatorem suum Die N. anno currenti petitionem suam solennem instituisset, ut in inclyta Facultate Juridica hujus almae Universitatis praemissis de jure et consvetudine praemittendis Doctoralis Laureae in Utroque Jure Insignia consequeretur, Nos de assensu unanimi et voto expresso Perillustrium Clarissimorum et admodum Reverendorum Utriusque Juris Doctorum et Professorum Facultatem Juridicam actu regentium pro praedicto Perillustri NN. primo Tentamen, postea Examen in forma solita aperuimus, eidemque post Tentamen absolutum puncta ex Utroque Jure tam Canonico, quam Civili ad decidendum assignavimus, decidendi diem, horam, locum in Collegio Nostro juridico praefiximus. Quo quidem die et termino adveniente congregatis collegialiter Perillustribus Clarissimis et Admodum Reverendis Utriusque Juris Doctoribus et Professoribus Facultatem Juridicam regentibus, idem Perillustris NN. Utriusque [s. XXXV] Juris Candidatus post decisionem et recitationem punctorum rigoro se submisit examini, punctaque sibi assignata ex Jure quidem Canonico (c. N. de N.) ex Jure autem Civili (l. n. ff. vel C. de N.) intelligenter ac in forma solita Rubricas continuando, textus decidendo, notabilia colligendo, ampliando, limitando, pro et contra arguendo, quaesitis et argumentis Perillustrium Clarissimorum Doctorum et Professorum Facultatem Juridicam Regentium in contrarium propositis praevia distinctione terminorum respondendo ita prompte, ut praemissum est, decidit, absolvit et expedit, ut in Utroque Jure tam Canonico, quam Civili aequae sufficiens ac idoneus ex unanimi eorundem Perillustrium, Clarissimorum et Admodum Reverendorum Utriusque Juris Doctorum et Professorum ac Examinatorum consensu, suffragio et voto, nemine prorsus contradicente fuerit judicatus et approbatus. Quocirca nos collegialiter congregati Facultatis Juridicae Doctores et Professores eundem Perillustrem NN. post examen praefatum in Dei nomine pronuntiavimus et declaravimus esse idoneum omni ex parte, dignumque amplissimo in Utroque Jure Doctoratus honore decrevimus, ac post Baccallaureatus in Utroque Jure Lauream concessam, eundem pro obtinenda licentia quocunque tempore opportuno Doctoralis

in Utroque Jure Laureae ad Perillustrem NN. Procancellarium remisimus. Tandem die et anno infra specificatis in aula amplissimi Collegij Juridici et publica magnorum Hospitum audientia saepe nominato Perillustri NN. Utriusque Juris Licenciato per Perillustrem Clarissimum et admodum Reverendum M. NN. Utriusque Juris Doctorem etc. et in actu moderno Promotorem vel per nosmet ipsos Insignia Doctoratus in Utroque Jure hac forma contulimus et tradidimus, ac recepta ab eo Fidei Catholicae Professione juxta praescriptum Ss. Concil. Triden. et Constit. felic. record. Pij. Papae ejusdem nominis IV. eundem Perillustrem NN. in realem et actuaalem Cathedrae Juridicae possessionem introduximus, Epomide humeros ejus ornavimus, Biretum pro Corona Capiti ejus imposuimus, tandem Librum clausum et mox apertum eidem obtulimus, demum annulo aureo digitto ejus imposito Sacratissimae Juris Scientiae subarravimus, insuper pacis osculo ad gremium Perillustrium [s. XXXVI] Clarissimorum Utriusque Juris Doctorum et Professorum cooptavimus. Ad extremum sic decoratum et insignitum Doctorem in Utroque Jure Canonum et Legum palam creavimus et alta voce, pronuntiavimus, declaravimus, Facultati Juridicae aggregavimus, potestatem de Jure respondendi, glossandi, declarandi, Quaestiones determinandi, caeterosque omnes actus Doctorales privatim et publice sine praejudicio tamen Universitatis et Facultatis Nostrae exercendi contulimus, omnibusque praeterea privilegijs, praerogativis, favoribus, indultis, libertatibus, gratijs adinstar Parisiensis et Bononiensis Universitatum, juxta privilegium Legum almae universitatis Nostrae Cracoviensis utendi, fruendi, gaudendi, facultatem dedimus hic et ubique locorum. In quorum omnium et singulorum fidem praesens Doctoratus in Utroque Jure Diploma manu nostra subscripsimus ac sigillo Facultatis Juridicae communiri fecimus. Actum et datt. in Collegio CC. DD. Ictorum Universitatis Cracoviensis Studij Generalis Die n. Mensis n. Anno Domini Millesimo Septingentesimo Quadragesimo Secundo. Praesentibus etc.

STATUTUM XL.

De Professoribus intraneis alibi promotis Facultati incorporari volentibus.

Quia quae rationabiliter definita et statuta sunt, violari et immutari non debent (can. Cum piae. 25. 9. 2.) adeoque et Statutum Universitatis de non quaerendo alibi Doctoratu, cum domi haberi possit inviolabiliter sub poenis ibidem expressis manutenendum: nihilominus si aliquis Professorum in aliqua approbata Universitate Lauream Doctoralem obtinuerit ac ad Universitatem et Facultatem rediens, via laborum et meritorum processerit, alijs Professoribus hic in Facultate legentibus, quo ad locum et primogenituram in Universitate non praejudicando, poterit per Universitatem et Facultatem tacta pro Loco inter Doctores Facultatis responsione et alijs juxta Statuta inferius descripta, de more et consuetudine peractis Doctoribus Facultatis aggregari et incorporari. Multa enim fieri prohibentur, quae [s. XXXVII] si facta fuerint, obtinent firmitatem (c. Ad Apostolicam de Regularib.)

STATUTUM XLI.

De Qualitatibus admittendi ad Doctoratum intranei Professoris.

Cum sit nimis absurdum, ut quis cum vanitate et imperitia ad honorem ascendat peritiae literarum. (Clem. Cum sit nimis. de Magistr.) ideo Statuitur, ut nulli

Professorum Utriusque Juris ad gradum Doctoratus in eadem Facultate ascensum habeant, nisi illi qui praescripto (c. l. un. C. de Professorib. qui in Urb. Constantinopol. docen.) in toto satisfecerint: hoc est qui laudabilem in se probis moribus vitam esse monstraverint, qui docendi peritiam, facundiam, dicendi, interpretaendi subtilitatem copiamque disserendi se habere patefecerint et caetu amplissimo judicante digni fuerint aestimati et qui insuper sedula cum diligentia per annos decem continuos, vel aliqua ex causa legitima disruptos (nisi cum aliquibus dispensatum fuerit) pro praemio laboris laurea Doctorali laboraverint. Convenit enim tribui praemia benemerentibus (l. et virtutum C. de Statuis et Imaginibus.)

STATUTUM XLII.

De Praeferibilitate Professorum ad obtinendum Doctoratum concurrentium.

Quoniam jura ad ea se adaptant, quae frequenter quam ad ea, quae raro eveniunt (l. nam ad ea. ff. de Legib. Senat. Consult.) jam vero in Nostra Universitate saepesaepius evenit Professorem primogenitura in Universitate posteriorem, priore primogenitura labores Juridicos citius inchoasse exindeque ad Doctoratum in Facultate obtinendum de praeferibilitate et prioritate loci contentiones et odia perpetua esse vel posse esse: ideo statuitur illum semper praeferibilem esse et locum priorem ad Doctoratum in Facultate obtinendum debere habere etiam primogenitura in Universitate posteriorem, qui qualitates in Statuto immediato praescriptas habuerit, qui actu in Facultate legerit (Andr. de Barullo. et Joan. de Plat, in l. 2. C. ut di/s. XXXVIII]gnit. ordo servetur a Chassan. in Catalog. glor. mund. part. 10. Consid. 26. citat.) quem labor prolixior commendaverit et alijs anteire fecerit. (can. Miramur §. penult. et fin. dist. 61. et Chasan. loc. cit. Consid. 27.) qui Libros composuerit et in Lucem publicam eid derit. (Lucas de Penna in l. Mulieres C. de Dignitatib. Et Chassan. ubi supr. Consid. 28.) qui in jure excellentior fuerit. (gloss. in authen. de Monach. §. Ordinatione. v. Tempus. et Chassan. loc. cit. Consid. 30.) alias in paribus meritis, laboribus et alijs qualitatibus, senio et primogeniturae locum esse. Qui enim prior est tempore, potior est jure. (c. Qui prior. de Reg. Jur. In 6.)

STATUTUM XLIII.

De Tentamine Professoris intranei vel non.

Quamvis literaturae et Scientiae, cum naturaliter hominibus non insunt (Bald. in l. Ex persona. Col. 1. in fin. C. de Probationib. et gloss. in c. Si forte. vel Scientiae de Elect. in 6.) praesumi non posint, adeoque (jux. d. gloss. v. Scientiae) per Tentamen seu Examen, probari debent. Quia tamen hocce Tentamen seu privatum Examen multis in locis remitti testatur. (Besold. in suis Dissert. Cap. 8. pagell. 88. ibi. Et addit.) ac Professores Utriusque Juris ante Baccalaureatum ingrediendo Collegium, illud subire et publicam disputationem absolvere tenentur sicque se habiles demonstrant, et alios docendo magis ac magis in jure proficiunt, seque ad docendum ulterius magis idoneos reddunt, ideo statuitur praefatum Tentamen seu Examen privatum cum Professore actu legente ex rationibus allatis ommitti posse et loco ejus publicam Disputationem ex Utroque Jure expositam Vesperiae dictam sufficere ac in illa

Tentamen, quod est quid minus contineri. Plus enim semper in se continet quod est minus (c. Plus semper. de Reg. Jur. in 6. et l. in eo ff. e. t.)

STATUTUM XLIV.

De Uesperijs in ordine ad Licentiaturam obtinendam.

Quoniam consuetudo et ratio quae consuetudinem svasit, tenenda est, (can. Consuetudo. dist 12.) jam vero Vesperiae seu [s. XXXIX] publica Disputatio a vesperis peragi solita praxi et consuetudine Superiorum Facultatum Universitatis Nostrae Theologiae scilicet et Juridicae, ut melius Professor ad gradum Doctoratus promoveri intendens probetur, sunt inductae: ideo statuitur, quatenus hujusmodi Vesperiae (nisi ex rationabili causa aliter toti Universitati videbitur) nunquam omittantur, sed semper pro illis ex Utroque Jure Questio deprompta publicae disputationi exponatur, ac pro illa oppugnanda ad minimum tribus diebus ante actum disputationis Doctores Facultatis invitentur. Post quam quidem disputationem expeditam Procancellarius in illa praesens ad Licentiaturam descendet dabitque facultatem Professori ipsam Lauream Doctoralem petendi et captato tempore opportuno obtinendi. Quod enim juris et aequalitatis ratio svadet, illud non est negandum, sed unicuique tribuendum DD. in §. Juris praecepta Instit. Imper. de Just et Jure.

STATUTUM XLV.

De Promotione Professoris utriusque Juris ad Doctorandum.

Quandoquidem Doctor jam est in gradu docendi, Licentiatus vero solum in gradu Doctoratum assequendi. (Roman. Consil. 333. n. 7. ibi. Quo ad primum.) aut secundum (Jason. ad l. Quamvis n. 3. de Inoffic. testamen.) Licentiatus ad actum, non esse in actu: ideo Licentiatus Professor ut sit in gradu docendi et in actu Doctor, post obtentam in Utroque Jure Licenciaturam curare debet Doctorari. Quod ut ipsi ad vota et desideria succedat, adibit officiose Decanum Facultatis ab illoque Convocationem Doctorum Facultatis fieri petet; in qua comparens intencionem suam aperiet Promotorem eligi, et tempus Promotioni suae praefigi postulabit, ac cum auxilio Dei et Speciali Doctorum gratia, nisi rationabilis causa interveniat, obtinebit. Quare ad Lauream Doctoralem in Utroque Jure sese praeparando, pro promotione sui futura, sive in Ecclesia Collegiata Sanctorum Omnium Cracoviae, sive in Lectorio CC. DD. ICtorum, peragatur, Oratorem unum ex Professoribus Utriusque Juris aut alium ex gremio [s. XL] Universitatis pro Oratione, alterum ex Professoribus Juris pro decisione Quaestionis per eum extraditae ac per Decanum Facultatis approbatae et per Magnificum Rectorem pro tempore existentem recognitae in actu ipsius promotionis expedienda, invitabit, ipsique in decisione ejusdem Quaestionis et responsione ad argumenta oppugnantium Doctorum ad hoc ad minimum tribus diebus ante actum promotionis per se invitatorum assistet et eundem in praedicta responsione tanquam sua propria et non Professoris pro decisione invitati juvare omnimode allaborabit ut omnibus patefiat in publico, quod honoris augmentum non ambitione, sed labore unicuique contingit (l. Sancimus C. ad l. Juliam repetundar.)

STATUTUM XLVI.

De Mandato Rectorali pro Promotione extradendo.

Quia quod consvetum est, illud etiam necessarium censetur esse. (c. Ex parte. de Constit.) ac disponente (l. Ex illo. ibi more expleto C. de appell.) expleri et observari debet. Cum itaque circa promotiones in Universitate de more et consvetudine aliqua interveniant, eadem ad Doctoratum promovendus observare tenetur et ad hoc praesenti statuto adstringitur. Debet igitur Promovendus Magnificum Rectorem adire, ab illoque Rectoralis mandati seu convocationis Doctorum, Magistrorum, Professorum Baccalaureorum omnium Facultatum ut suae promotioni indecenti habitu academico assistant, seque ad Ecclesiam Collegiatam Sanctorum Omnium, si ibi Promotio peragetur de more et consvetudine ex Collegio processionaliter deducant et ad illud reducant, extraditionem petere pro consolatione eorundem florenos Polonicales Centum inter Salariatos duntaxat Professores dividendos apud Procuratorem Universitatis reponere, a mandato Magnifico Rectori aureum unum Hungaricalem cum effectu offerre et Doctores ac Professores gremiales pro portione post Promotionem expeditam apponenda invitare aliasque sollennitates de praedicta consvetudine servari solitas observare tenetur. Nihil enim facile ex sollennitatibus mutandum vel omittendum est. (l. Divus ff. de Restit. in integr.) [s. *XLII*]

STATUTUM XLVII.

De Sollennitatibus in ipsa Promotione observandis.

Siquidem ea natura sit solennium et solennitatum ut dividi et seperari nequeant. (l. Cum antiquitas C. de Testamen.) ideo et in Promotione Doctoris Utriusque Juris (ne sollennitates a promotione et promotio a sollennitatibus dividatur et separetur) haec de consvetudine et praxi non interrupta servari solita, in futurum servanda erunt. Et quidem, sive promotio in Ecclesia. Collegiata Sanctorum Omnium Cracoviae, sive in Lectorio CC. DD. ICtorum peragatur, tres Cathedrae propter Promotorem una, altera propter Professore Quaestionem Juridicam decidentem a dextris et tertia propter oratorem a Sinistris Promotoris exstruentur et ornabuntur atque suam quisque ascendens post collocationem Hospitum et invocationem Spiritus Sancti per antiphon. (Veni Sancte Spiritus cum versu et Collect.) Promotor brevem praemittet Sermonem et Quaestionem Juridicam Professori invitato ad decidendum commitet, qua decisa, et disputatione ex ea peracta, is idem Promotor, iterum breviter interloquetur ac Oratio in laudem Jurisprudentiae per Oratorem similiter invitatum habebitur. Hac finita denuo Promotor interloquetur ac Doctorando Professionem Fidei faciendam injunget, qui brevi Profasi Doctoratus Insignia petet ac facta statim post Prophasim suam Professione Fidei ad capessenda Doctoratus Insignia per saepefatum Promotorem invitabitur ac eadem ordine sequenti recipiet ad cujuslibet collationem Promotore S. V. S. interloquente.

Ad Collationem Cathedrae.

Orthodoxae Fidei scuto et galea salutis praemunitus conscende hanc sublimem legitimae sapientiae Turrim ex qua mille Clypei pendent, et omnis armatura fortium, Cathedram nempe Doctoralem ut ex illa legum et Canonum contemptores, sacrarum Constitutionum violatores Ecclesiasticarum immunitatum invasores; de sublimo ad ima facilius deprimere et ab alto fortius deturbare queas. Occupa locum supremi in Utroque Jure honoris [s. *XLIII*] eminentissimum, sed quomodo in illo sedere debeas, aurei Doctoris effatum, (in can. Multi Sacerdotes, dist. 40.) relatum Tibi in memoriam

revoco: Videte (inquit textus) quomodo sedetis super Cathedram; quia non Cathedra facit Sacerdotem aut Doctorem sed Doctor Cathedram. Qui bene sederit super Cathedram honorem accipit ab illa, qui male sederit injuriam facit Cathedrae. Sede igitur NN. Utriusque Juris Licentiate in hac Doctorum sede, sed tam bene sede, ut ad jura dicenda vocatus, injuriam non facias sedi, Inde enim injuriae nasci non debent, unde jura procedunt (l. Meminerint. C. Unde vi.)

Bireti.

Altiolem purpura decoratus conscendisti locum Illustris Utriusque Juris Licentiate ut in illo meritis et virtutibus ornatus eminentior appareres, eruditae mentium insigne decus, frontis sudoriferae coronamentum doctis temporibus debitum tibi praesento. Color ejus niger noctium umbris non absimilis, te Doctorem Utriusque Juris monet, ut non prius cum Baldo de jure interrogatus respondeas, antequam noctem unam et alteram enodandis difficultatibus dederis et eandem ad Cleantis Lucernam consumpseris qui ex (l. Pupillus ff. Quae in fraudem Creditor.) didicisti, jura vigilantibus, non dormientibus scripta. Forma ejus superne quadrata, inferne rotunda, indicat, et perfectionem omnium virtutum et Doctorem in jure debere esse quadratum, hoc est stabilem, nec prece nec pretio amore aut odio in partes alterius Colligitantis propensum (can. Episcopus §. si ergo 11. 9. 3.) Hoc igitur Doctoralis honoris Insigne tuo impono Capiti, ut rotunditate et quadratura illius contactus, praecipitantiam, quae (per Clemen. Pastoralis, de senten. et re judicat) noverca justitiae appellatur, in omnibus evites causas, qui nosti, Judicantem oportere cuncta rimari et ordinem rerum plena inquisitione discutere. Can. Judicantem 30. 9. 5.

Libri.

Ne tibi in decidendis praecipue arduis negotiis cespitare aliquando contingat, Liber Magister optimus consulendus, Mutus quidem est: sed bene loqui, bene consulere docet, sed studium, [s. XLIII] sed scientia et exercitium Studij sine illo (jux. c. Exijt. §. In alio. de Verbor. Signific. in 6.) convenienter haberi et obtineri non potest. Trado hunc clausum ut exinde Doctoris pectus scias esse eruditionis gazophilatium ad decidendos causas maxime notorios apertissimum, et Praelatos ac Doctores debere Libris semper insistere ne tunc discere quaerant, cum ex officio suo alios docere debeant. (can. Qui Ecclesiasticis. §. Hinc. etiam veteres dist 36.) Trado apertum ut discas inter judicandum nudis non debere deferre allegatis, sed quod Patrum decretis, sacrorum canonum statutis ad mentem (c. Ne innitaris de Constit.) sancitum est. Doctor etenim sine lege loquens (ut jam dixi) erubescere debet, multo magis sine ratione, quae est anima legis. (l. cum ratio ff. de Bonis damnator.)

Annuli.

Stetisti jam Mytra et Libro insignitus in novo solo Cathedra Doctorali Illustris Utriusque Juris Licentiate, stetisti in tuae germinationis campo. Ut faecundius in illo germinare possis, Coelum sub figura annuli praesto habes. Gemmam in medio ejus instar solis illustrem cernis, te Doctorem talem exhibere omnibus debes, ut lumen Mundi dici et esse possit. (can. Sacerdotes. dist. 93.) Hoc igitur pretiosissimo arrabone desponso te Inclytae Facultati Juridicae, ut inhaerendo (can. Nostrates. 30. 9. 5.) abhinc nostras dicaris sisque cultor perpetuus Justitiae annulo subarratus.

Osculi pacis.

Pacis tandem Osculum tibi praebeo, ut in pace vivens, Doctor Doctorum Doctorem supremum Christum imiteris, qui veniens in hunc Mundum docuit pacem, dedit pacem, reliquit pacem, (can. Nisi. bella 23. 9. 1.)

Creatio.

Atque jam quod superest ad complementum actus praesentis invocato Dei Omnipotentis Nomine, a quo (jux. gloss. Prooem. Instit. Imper. v. Jesu Christi.) Bonum initium melius medi/s. XLIV/um et optimis finis sequitur, autoritate Vicariae Dei in terris potestatis, Summi Ecclesiae militantis Pastoris, autoritate legum et privilegiorum a potentissimis et invictissimis Poloniarum Regibus totaque Serenissima Reipublica Polona Nostrae Universitati gratiose concessorum ac per Sanctam Sedem Apostolicam approbatorum Autoritate Facultatis Juridicae et mea qua interim fungor, ego te Utriusque Juris Doctorem creo, creatum clara voce renuntio dans tibi facultatem quoslibet in Jure Authores Classicos, ab Ecclesia Dei receptos et approbatos legendi, de Jure respondendi, glossandi, declarandi, interpretandi, Quaestiones determinandi, disputandi, publice docendi hic et ubique locorum in Nomine Patris et Filij et Spiritus Sancti Amen.

Qui unus solus est verus Deus Aeternus, immensus et incommutabilis, incomprehensibilis, Omnipotens et ineffabilis Pater et Filius et Spiritus Sanctus, Tres quidem Personae, sed una essentia, substantia seu natura simplex omnino. (e. Firmiter de Summ. Trinitat.) Cui sit Laus Honor et Gloria.